

DAUGAVAS VĒSTNESIS

Maksā 7 lēn.
Nr. 13, 2. gads

Daugavpils novada komisāra oficiālais laikraksts

Sestdien,
16. janvārī, 1943. g.

Redakcija: Daugavpils, 2. Janvāra ielā 53. Tālruni: atbildīgais redaktors 2493, redaktori, informatori, tālrunas 2211, katoļu un ekspedīcija 2212. Tek. rēķ. p. 5060. Redakcijas pārstāvji: Rīgā, Vācu ordeņa gatve 2, tālr. 21550; Rēzeknē, Br. Skrinde ielā 15, tālr. 2301. Abonēšanas maksa: RM 1,75 mēnesī. Abonēšanas nauda iemaksājama visās pasta nodaļās.

Boļševiku armijas izveidošana

V. Boļševiku partijas kongresā 1939. gadā Vorosilovs savā runā ar sevišķu uzsvāru pieminēja Sarkanās armijas militāro spēku, jo šai laikā Padomju savienība jutās jau tik droša, ka varēja sākt izveidot ieročus visas pasaules priekšā.

Regulārās boļševiku armijas dibināšana pirmos pamatākmērus lika Trockim, kaut gan Lejins vairākkārt bija uzsvēris, ka komunistiskās valsts uzdevums ir nevis turēt zem ieročiem pastāvīgu armiju, kā tas parasts kapitālistiskās valstīs, bet gan gādāt vispirms par boļševistiskās nākotnes armijas apbruņošanu.

Sarkanās armijas izveidošanā Staļins konsekventi pieturējās pie Lejina dotiem norādījumiem. Vispirms Staļins metodiski sāka izstrādāt ar cariskās armijas atlikumiem. Staļina terora laikmetā sākās nesaudzīga cara armijas virsnieku fiziska iznīcināšana. Tikai pēc tam boļševiki ar dažiem maznozīmīgiem grozījumiem radīja iznīcinātā cara armijas vietā gandrīz tādu pat sarkanu armiju. Jau no šīs armijas pirmajām izveidošanas dienām boļševiki centās radīt tādu armiju, kas netikai izdzinātos kapitālistisko zemju armijām, bet lai tā būtu par kapitālistiskām armijām vēl daudzārt varenāka un stiprāka.

Līdztekus sarkanās armijas dibināšanai, Staļina nolūkos bija neuzkrītoši veidoti izveidoti ierīcības slēpēnu plānus. Šo plānu izveidāšanā Staļins vispirms lika noorganizēt viņa gribai pakļautu uzticamu apūlības aparātu. Lai pamatotu nekavējoties sarkanās armijas apbruņošanu, boļševiki sāka agitēt un reklamēt to-reiz patiesībā neeksistējošās draudošās briesmas gan no iekšienes, gan ārējiem naidniekiem. Tādējādi nomaskējot savus īstos apbruņošanas plānus, boļševikiem heidrot izdevās radīt tautu izdevīgu baļu psiholoģiju. Tie sāka cīņā ar iedomātiem spiegiem un diversantiem, kas it kā pārpūdinot Padomju savienību. Skalām reklāmā hungām ribot, laiku pa laikam Padomju savienībā atklāja vienmēr jaunu sabotāžu aktus, kas esot it kā rīkoti kapitālistisko valstu uzdevumam. Bez tam nemiltīga agitācija gādāja par cīņas nepieciešamību ar «fasismu», šo mūžīgo Padomju savienības ienaidnieku.

Vispārējais, traferātais ko draudošo briesmu definējums bija izteikts populārā sauksmē: «Neizmirstiet kapitālistisko ielenkumu!»
No boļševistiskā varas laikmeta Latvijā mēs vēl spīdīgi atceramies šīs jēzūstiskās sauksmes iespaidi uz boļševiku varā nokļuvušo tautu labklājības vispārēja dzīvības līmeņa pazemināšanu. Slēpjoties aiz šīs sauksmes Staļins izveidoja savas piecādes, kurās visus tautas radošos spēkus līdz pēdējam asins pilienam izmantoja bruņošanās vajadzībām.
Tautai šīs neprātīgās bruņošanās dēļ bija jānes bezgalīgi lieli upuri. Ikviens cītī zeme šīs upuri būtu izraisījis bīstamu reakciju, no kā boļševiki savā verdzībā pakļautās tautas atturēja ar asins stundziņo, nežēlīga terora palīdzību. Padomju tautas arvien pieaugošā postā boļševiki vainoja gan iekšējos, gan ārējos ienaidniekus. Šie «ienaidnieki» spiežot Padomju savienības 1936. gada budžētā no 78,7 miljārdiem, 1937. gadā paaugstināt uz 98,1 miljārdiem un 1938. gadā uz 118 miljārdiem.

Mākslīgi radītā vajāšanas mērija Padomju savienībā bija radījuši tik lielu notraukumu tautā, kā neviens neuzdrošinājās jautāt, kamdēļ šos piesardzības soļus izved ar tik lielu uzmanību un vilību.

Jau 1935. gadā Lejningradas apgabala izpildu komiteja izziņoja par slēgtām veselu rindu izbraukumu vietu Lejningradas ostā. Tani pat laikā sākās nesaudzīga ārzemnieku vajāšana. Visus ārzemju konsulātus slēdza un no Lejningradas apgabala izraidīja bez izņēmuma visus ārzemniekus, pat tādus, kas bija dzimuši kādreizējā Krīveijā. Līdzīgus piesardzības soļus izveda arī citos Padomju savienības bruņošanās centros. Tūlīt pēc tam Padomju savienībā sākās milzu apmēru bruņošanās. Tā vairs nebija oficiāli deklarēta piesardzība varbūtējā uzbrukuma gadījumā. Vislielāko vērienu boļševiki pievērsa motorizētām vienībām un šo vienību apgādei un apbruņojumam. Izsludināja divu un trīsgadēju karadienestu un kara dienesta sākuma vecumu noteica 19 gadīgiem jaunekļiem. Līdz ar to bija skaidrs, ka Padomju savienība bruņojas ofensīviem mērķiem.

Organizācija «Osoviachim» centās atiegt militārās priekšzināšanas abu dzimumu locekļiem un organizācijas sākumā tās locekļu skaits sasniedza 13 miljonus.

Oficiālā statistika rāda, ka Padomju savienībā ikgadus dzimst pāri par 1,5 miljoniem zēnu. Tāpēc 1935. gada kara klausības likums paredzēja ikgadēji sarkanarmijas pieaugumu — 1,2 līdz 1,3 miljoniem karavīru. Tā kā 1940. gadā Padomju savienības armija bija 8 miljoni labi apmācīti karavīri, tad nav grūti aprēķināt, kā pēc vispārējās caurmēra divgadīgā karaklausības sarkanā armijā 1950. gadā būtu 22 miljoni labi apmācīti karavīri.
Pasūtītāja kara iegūtie slēpēni boļševiku dokumenti vāsti, ka Padomju savienības nolūks nav bijis gaidīt līdz 1950. gadam, kad sarkanarmija būtu sasniegusi savu spēku kalngalusi. Šie dokumenti skaidri un nepārprotami liecina, ka boļševiku saizsardzības armijas bija izveidoti iebraukumi Eiropā īsi pirms Lielvācijas armijas prettrieciena 1941. gada 22. jūnijā.

Ļoti sīvas atvaires cīņas austrumu frontes dienvidos un Staļingradas telpā

Vadova galvenā mītne, 1943. gada 15. janvārī.

Brupoto spēku virspavēlniecība ziņo:

Smagās atvaires cīņas austrumu frontes dienvidos turpinās ar neatlāstīgu sparu. Staļingradas telpā vācu vienības sīvas cīņās aizslāvējis pret nepārtrauktēm un spēcīgiem ienaidnieka uzbrukumiem. Iznīcināti 73 padomju tanki, 35 no tiem iznīcināti pie Staļingradas.

Ienaidnieka uzbrukumi cieta neveiksmi arī pie Veļikaje Lukiem.

Dienvidaustrumos no Ilmenes ezera un dienvidos no Ladogas ezera boļševiki atsīstī sīvas cīņas. Kāds vācu armijas korpus pēdējo triju dienu laikā iznīcināja 141 ienaidnieka tanku. Aviācija dienas un naktis laikā atbalstīja armijas operācijas. Ienaidnieks zaudēja 87 lidaparātus. Zaudēti 4 vācu lidaparāti.

Lībijā vācu iznīcinātāji sīvas cīņas notrieca 28 lidaparātus. Spēcīgi ie-

Franču Ziemeļāfrikā atklāta rojalistu savvērestība

DNB. Marseļā, 14. janvārī. Pēc Alžīras radiofona ziņām franču Ziemeļāfrikā atklāta rojalistu savvērestība. Ziņojumā teikts, ka rojalisti gribējuši franču Ziemeļāfrikā nodibināt franču monarchiju. Par šīs valsts karali bijis nodomāts iecelt Parīzes grāfu, kas jau kopš ilgāka laika uzturās Alžīrā.

Smagi boļševiku zaudējumi dienvidaustrumos no Ilmenes ezera

DNB. Berlīnē, 15. janvārī. No tiem 500 tankiem, ko ienaidnieks līdz šim zaudējis atvaires kaujās dienvidaustrumos no Ilmenes ezera, kāda Lejas-Saksijas-Holšteinas divīzija kopš Ziemeļvēlkiem saņēmusi vai turpina iznīcināt 160 tankus. Vācu grenadieru un artileristi šos panākumus izcīnīja ledū un sniegā, nepārtrauktās un sīvas dienas un naktis kaujās. Arvien no jauna vācu karavīriem bija jāstāpjas ar teranda milzeņiem un nesauzīgi cīņās triektajiem ienaidnieka kājniekiem, taču viņi dzelzainā apņēmībā noturēja savas pozīcijas. Viņi sapostīja un sadedzināja pretinieka tankus un iznīcināja bez tanku atbalsta palikušos ienaidnieka kājniekus, kuru nedzīvie ķermeņi kauzēm mētājās starp nokvepūtajām tanku atlikumiem. Galu galā šie smagi zaudējumi piespieda ienaidnieku taupīt spēkus. Ar ārkārtīgi intensīvu artilerijas uguni pretinieks centās atbalstīt savas novājinātās trieciena vienības, taču arī tas pretiniekam nedeva cerības panākumus.

Neraugoties uz sīvajām atvairēm cīņām vācu vienības daudzās Ilmenes ezera vietās devās vietēja rakstura uzbrukumos un trieciena vienību pasākumos. Šie triecieni risinājās apvidū, kurā dabīgie šķērslī-

naidnieka triecieni Tunisā dienvidos atsīstī, nodarot ienaidniekam smagus zaudējumus. Kādā gaisa uzbrukumā ienaidnieks zaudēja 2 lidaparātus. Ātrie vācu

kaujas lidaparāti Bonaes ostā bojāja kādu iznīcinātāju. Pēc kāda uzlidojuma kādam ienaidnieka aviācijas atbalsta punktam novēroti plaši ugunsgrēki.

Skats kādas lielas vācu lidaparātu rūpniecības telpā.

galvenokārt piesnigušie mūža meži, vēl bija pastiprināti ar dažādām aizsprosta ierīcēm, nociestu kokū barikādēm un milzu laukumiem. Bieži vien vācu kājnieku vienības uzdrūras uz pat lielajām aukstām neizsalsušajiem purvu akāciem, kas viņus spieda mainīt ceļu virzienu. Zārfalcas grenadieru, kas vadīja triecienu, ātri vien ieguva jaunu teritoriju. Naktis tumsas aizsegā uzbrukuma smaile devās uz priekšu, iznīcināja mīnu aizsprostu un isās cīņās ieņēma kādu pakalni ar diviem cieniem. Grenadieru nekavējoties metās triecienā arī pret trešo ciemu. Pēc īsas uguns kaujas tie metās gar pakalni nogāzi lejup. Boļševiki tomēr triecienu negaidīja un atkāpās neizrādīt nopietnāku pretestību. Vācu rota turpināja triecienu un ar uguni padzina boļševikus arī no nākamā ciema. Lai izvairītos no ārkārtīgi daudzajiem mīnu laukumiem, kas nosprostoja visus satiksmes ceļus, vācu vienības turpināja uzbrukumu pa kādas aizsaulas upes leju. Lielā ātrumā tie urbūka vietējām cīņām un ieņēma arī to. Arī šeit bēgošie boļševiki nepaguva izrādīt daudz maz nopietnu pretestību. Viņi paša ciema nomalē nelieās boļševiku vienības mēģināja pretoties. Taču vācu rokas granālas šo pretestību ātri salauza. Degošo ēku blāzmas apgaismoja vācu kājniekiem ceļu uz nākamā ciemu. Ar šo ciemu boļševiki atdeva bez kaujas. Tā vācu grenadieru 8 stundu laikā ieņēma 7 par atbalsta punktiem izveidotus cīņams un ielauzās dziļi ienaidnieka kaujas joslā.

Kaut arī šiem uzbrukumiem bija vieļnīgi vieļļs raksturs, viņu norisi tomēr ļabi raksturo Ilmenes ezera frontes cīņa.

Transporta jautājums ir pati smagākā problēma

DNB. Madriidē, 14. janvārī. Britu speciālpilnvarnieks Mad Millans, ko Londona nesen aizsūtīja uz Ziemeļāfriku, pēc Reuters aģentūras ziņām nupat sniedzis paskaidrojumu par acunmācīgo stāvokli Ziemeļāfrikā. Neko iepriecinošu Mad Millans tomēr nevarējis pastāstīt. Ļoti apdomīgā kārtā, nepieskaroties britu un amerikāņu pretīskībām, Mad Millans izteicies, ka galvenā problēma vēl arvien esot iekšējais transports. Šī transporta problēma esot daudz nopietnāka kā vispārējais rezervju piegādes jautājums. Militārie transporti tomēr esot nozīmīgāki kā civiliedzīvotāju apgāde.

Citiem vārdiem runājot, visur, kur

vien parādās cilvēces aplaimotāji — briti un amerikāņi, tie atnes civiliedzīvotājiem badu un postu. Anglo-sakšu karavīri, kas vācu zemiedēnu darbības rezultātā nesagam rezerves, tagad apķīlā nolaupīto zemju pārtikas krājumus, un vietējie iedzīvotāji, kam sākumā apsolīja zelta kalnus, tagad mirst badā. Šo plūtokratiju «svētību», ko sāpīgi izjūt jau visi Tuvi Austrumi, pēc Mad Millana izteicieniem, tagad izjūt arī franču Ziemeļāfrikā.

Noslēgumā Mad Millans vēl paskaidroja, ka Ruzvelta speciālleģatā Merfījs no dibinājis britu un amerikāņu saimniecisko komisiju. Tas tikai no jauna apliecina ZASV neapšaubāmo virskundzību.

Vācu lidmašīnas joprojām pārvada visu kaujas lauku gaisa telpu ar savām būnām ārēd ienaidnieka municijas noliktavas, kuraspēka un transporta kolonnas.

Skaidas

Kara laiks un kara apstākļi nogūlušies pār mums. Kara laiks nes daudzus psiholoģiskas pārveības, kara apstākļi piespiež ik uz soļa sašaurināties, absacīties. Liekas, ka tautas lauratas visu laiku lielākā mēģā, lai tās norādītu vai iznīcinātu, lai tās izceltos jauniem spēkiem un perspektīvam, jeb zaudētu visu, arī sevi. Kara laiks un kara apstākļi mūca izsmelt visus rezerves un likt lās kausā, kas celtu nākotni. Izsmelt līdz dziļumiem, līdz atmlrdzētū tautas spēka un eksistēnces pamats — viņas dvēsele. Cik bēla, cik dīza un lepna tā, tik arī nākotne var būt droša un paliekama. Jo spēcīgāks koks, jo spēcīgākas atvases slīnās no celma vietas. Tā ir aksloma.

Daudzas pārvērtības nes karš, las nes arī parādības, kuras nekad nespētu izplaukt miera laika pārskatāmības, morāles un likumu apstākļos. Mūsu sadzīvē tievesusies tagad jamma nezālē, kurās vārds ir — spekulācija. Sīmtiem pavedienu izriet no šā vārda un kā zīrnēķa tiks apņem tautas dzīvības trauksmi, viņas elpu un pašsavalīdzanos, viešot daļēju paralāzi un nesaskaņu.

Šeit tad izplaukst tā suga, kara saucas par jaunbagātīkiem un krietiem let līdz tautas dotās apzīmējums — «kara laika» bagātīnieki. Zīmīgi, ka mākā tiem vairāk kā sirdi un gara stublams pārspēj ikvienu iedomu. Viņa ēstgriba vēl apbrīnojama, jo inteliģences līmenis nespēj veidot priekšstatos par mēra sajūtu. Ne līdz ne tūlīt, skolā diplomā, gradī, ne posteņi, — viņi vārda pilnā nozīmē aizmirst visu, cik izkāmējusi tie ir. Pazūd personīgais goda jautājums, kurš ir vīns no smagākām cilvēka sastāvdaļām, bet neapkrūst robežas viņu glūži zemīkal leraušanas kārē, līdz vadzīs neliztur un lūz.

Bet kas viņi ir. Ir jāsmējas, ja sākmā parādās tik parastās un maznozīmīgas sejas, kā tirgoņi, velkavēji, pīdēvēji, ielas zēni un kaktū fabrikanti, neizslēdzot sētnieku. Jāsaka — sīki no dažādā garīgi. Bet tad jau uzpeld platakas sejas, parādās dažnēdažādi saimniecību vadītāji, saimniecību pārzīņi festādes. Bez šaubām, pavadīens reizēm stiepas no viņiem gan uz augšu, gan leju, un uz šīs stīgas tiek lieliski balansē. Vidus visdrošākāis, bet abos galos var būt cilvēki ar nevainīgām sejm, kuri nekā nevar zināt, jo visās nozarēs tie nekad nespēj būt kompetenti.

Katram hūs saprotams, ka šeit neapvaino ikvienu, nekad arī nē, bet katram arī zināms, ka šeit sacītais nav arī kalī meli. Pierādīt daudzreiz ir grūti, bet kas tas ir atklājis noslēpums, to nevar noliegt. Mēs varam nepierādīt, bet mēs varam to zināt. Mēs varam redzēt, bet mēs nevaram pierādīt. Ir bez šaubām starp tiem lūdi, kuri līdzsvaru ar savu noziedzību kara gados miera laika komfortu, bet ir tādi, kuri peld pīšākos ūdeņos. Un ja šobrīd apšaubītu sacīto, tad pēckāpa gādī to visu simtprocentīgi pierādīs, jo tad šie pīdēļnieki kapitālī sūks slāgst mīerīgos ūdeņos. Mēs zinām, cik un kādas pīles preasa tautas labklājības atjaunošana. Bet, lūk, tani laikā, kad hūs jākopu atkal visi spēki jaunūzūvēl, parādīsies vīri ar neziņu kur gūtiem kapitāliem. Kur un kā tie radās? Lūk, jautājums.

Blakus šai sugai ir vēl otra, kurā veģēte uz sava goda un lepnuma drupām. Tās ir visos laikos izsmēlās lokanās muguras, līpīgās mēles, nelieģīge aprunātāji un glēve lūdēji. Viņi raksturīgi ar savu lielo dzīvotspēju. Jau sīrmsens vējs iznes tos vēstures lappusēs. Lai būtu kādī laikmetī un kādas vētras dragatū tautas dzīvo spēku, viņi ir tie, kuri izuāli veseli no līmīgu smaidu uz lūpām. Viņu smails ir bijis viņu burvju varoģs. Viņus nevar iznīdēt, nevar nomaloīt, nevar samīt; kaut arī smīrdošs šķidrums no tiem atflīkots, arī tas vēl smailds un lūģis pīdēdānu. Viņi avansē, jo tie ir faktiski un korrekti darbinieki, kuri sevišķi tik priekšniecībai; tie dzīvo, bet par kādu maksu? Tie ir tautas dzīvības pamata ārdītāji, līdzīgi tiem, kuri grūž tautu postā ar savu noziedzīgo veikānieka roku. Cik viens grauj tautas, valsts saimniecisko drošību, tik otrs tās iikūmisko spēku. Viens dara mantu, otrs godu, bet abi tie min kājam tautas dvēselī.

Kauns runāt par tiem, jo las met ēnu pār mums pašiem. Un grūti runāt arī to dēļ, kuri šobrīd tautai zuduši neznāmā Krīveijas taigās, padoti aklaī līktens varai, bet kuri karstu sirdi piemin dzimtenī un ir pateicīgi tai, ka tā tos izundzējis stiprus un nelokāmus. Viņa cieņņas uzliek mums pienākumu būt tiem un stipriem. Mēs esam atbildīgi to priekšā, kuri pārnākot jātas; ka esiet darījuši. Klusi tie gaidīs upurģ, kuri nesti tautas dzīvību.

Bet, lūk, mums ir grauzēji, kuri visu atzīmē, kuriem nekas nav svētāks par sevi, savu nekam nederīgo sīko cilvēciņu. Sāpīgi tas ir, sāpīgi šajā grūtajā brīdī. Bet jūtēt tos grauzējus, ārdītājus un nemiera radītājus, lai būtu mierinājums; tas ir skaidrs! Skaidas, vienīgi skaidas, kurās, nāks laiks, un bez žēlastības noslaucis, lai tās nebojātu skatu jaunēcētūnēl.

Y. D.

Veic priekšdarbus Latgales dziesmu svētkiem

Rīt Latgales sabiedrisko un kultūras darbinieku sanāksme

M. Latgales otro dziesmu svētku rīkošana radījusi lielu interesi visā Latgalē un pat pāri mūsu novada robežām — tuvākos Latgales apriņķus. Sierot latviešu dziesmu svētkiem, kurus sarīkojot vadīsies, lai svētkos atspoguļotos latviešu kultūras radītājs, lai pieņemtos kopī gandrīz visos apriņķos. Vispilnīgākā reģistrācija par kopiem un orķestriem veikta Rēzeknes apriņķī. Protams, līdz šim reģistrēti kopji ir tikai pirmais pamats, no kuriem kompleksākie dziedātāju kodoli. Līdz ar svētku rīkošanu līdzinātie kopji paplašināsies un iespējama arī jaunu kopju un orķestru organizācija.

Rēzeknes apriņķā 19 pagastos un trīs pilsētās jau līdz šim darbojas 22 kopji ar 940 dalībniekiem 20 dirigentu vadībā un 4 orķestri ar 52 dalībniekiem un 3 dirigentiem. Vislielākais kopju skaits Rēzeknes pilsētā, kurā jau sen pazīstama ar saviem teicamajiem kopjiem un orķestriem. Rēzeknē darbojas 4 kopji ar 300 dziedātājiem un 2 orķestri ar 32 dalībniekiem. 3 kopji vēl ir Maļiņas pagastā, kaut gan tur kopju sastāvs ir mazs — tajos saistījušies tikai 42 dziedātāji. Vislielākais kopju skaits no Rēzeknes apriņķa pagastiem ir Varakļānu pagastā, kur divos kopjos ir 15 dziedātāji. Varakļānu kopji orķestri, cik noskaidrots, vada 1 dirigents. Bez kopjiem un orķestriem Varakļānu pagastā arī nelielajā Varakļānu pilsētā darbojas 1 koris. Vislielākā daļa pagastu ir pa vienam kopim. Lielākie kopji vēl ir Bērzgales pagastā ar 55 dziedātājiem, Ezernieku pagastā — 50, Kaunatas pagastā ar 40 dziedātājiem, Barkavas pagastā — 40, un Atāšienes pagastā ar 30 dziedātājiem. Citos pagastos kopji ir mazāki. Gaigalavas pagastā, kur darbojas 1 koris ar 20 dziedātājiem, vēl būtu iespējams noorganizēt jaunus kopjus, bet

trūkst dirigenta. Tāds pats stāvoklis ir Ezernieku un Vilņu pagastā. Pavisam maz tādus pagastus ir, kur kopji nemaz nav noorganizēti. To skaitā ir Andrupenes, Mākšēnu un Sakstagala pagasti un Vilņu pilsēta. Rēzeknes apriņķī par skolu skaitu un sastāvu vēl vienīgi zinās nav iesnieguši Ozolaines, Rēznes un Ružinas pagasti.

Kopju un dziedātāju skaits tuvāk noskaidrots arī Ahrenes apriņķī sakarā ar nākošā vasara sarīkojamiem Ahrenes apriņķa dziesmu svētkiem Balvos. Dziesmu svētki Balvos notiks 20. jūnijā, tā kā visi Ahrenes apriņķa dziedātāji ērti varēs piedalīties arī vispārējos Latgales dziesmu svētkos, Daugavpilī, kas domāti 3. un 4. jūlijā. Ahrenes apriņķī pavisam reģistrēti 13 kopji ar 500 dziedātājiem.

Ludzas apriņķī patreiz kopju skaitu noskaidro, bet cik spriežams no laukskola inspektoru ziņojumiem un līdzinājiem, pa lielāku daļu Tautas Palīdzības sarīko-

jumiem, tad arī Ludzas apriņķis dos krietni vien lielu dziedātāju skaitu. No dažiem Daugavpils apriņķa pagastiem apriņķa pārvaldē jau ienākušas ziņas, kas liecina, ka dziesmu svētkiem sagādāma liela atsauce. Līdzīgi kā Rēzeknes un citos apriņķos, arī Daugavpils apriņķī jaunu kopju noorganizēšanu traucē attiecīgu speciālistu — dirigentu trūkums. Tāpēc dziesmu svētku rīkošanai būs jāapsver arī jautājums par dirigentu piesaistīšanu no citiem pagastiem, kur tādu ir vairāk. Katrā ziņā, attiecīgiem spēkiem būs jāizbrauc vismaz inspekcijas nolūkā uz pagastiem.

Rīt Daugavpilī apgabaltesas zālē pl. 11 notiks plaša Latgales sabiedrisko un kultūras darbinieku sanāksme, kurā piedalīsies pārsīši no visām Latgales pilsētām un apriņķiem. Šajā sanāksmē sīki pārrunās dziesmu svētkiem veicamos priekšdarbus, arī svētku kārtību un izraudzīs svētku rīcības komiteju.

Pilnīgs sastingums Dakarā

DZ. Romā lielu ievēribu sacēlusi kāda intervija, ko ZASV admirālis Glasfods sniedzis kādam «United Press» korespondentam. Admirālis runāja par stāvokli Dakarā. Viņš izteicies, ka Dakara nākotne sniegsot vērtīgus pakalpojumus, bet pagaidām tur viss atrodams franču kara materiāls, ieskaitot lidaparātus, esot neželojama stāvoklī.

Dakarā fortī nevarot izstāties, jo franču karakuģi esot ļoti nolaisti. Citijs ar britiem bojātais franču karakuģis «Richelle» tāpat kā pārējie karakuģi gan esot izlabojami, tomēr Dakarā pilnīgi trūkstot karafloks atbilstošam nepieciešamo degvielu, pārtikas, municijas un citu materiālu. Līdzīgā stāvoklī atrodoties arī pārējie zemes aizsardzības punkti.

Sarunās ar ģenerāli Eisenhaueru, Merfiju un franču civilistādmiņu admirāli Glasfodu aizrādījās, ka pārtikas apgāde esot pilnīgi katastrofālā stāvoklī. Jau kopš diviem gadiem Dakarā nav saņemti nekādi pārtikas sūtījumi. Gāja esot re-

tums un sakņu neesot nemaz. Maize esot cepta no visa kā, tikai ne no labības. Iedzīvotāji galvenokārt pārtiekot no Afrikas prosa. Noslēgumā admirālis izteicies, ka Dakaru nepieciešams apgādāt ar pārtiku, kaut arī transporta problēma esot ļoti sarežģīta.

Pretritu tendence Ziemeļāfrikā

DNB. Stokholma, 14. janvārī. Britu laikraksts «New Chronicle» nupat publicējis kādu savu Tanžeras korespondenta rakstu, kurā, starp citu, teikts: «Tas, ka sabiedrotajiem franču Marokā trūkst cieši pamatotas politikas un ka tur eksistē Visiāji draudzīgi un savukārt asij draudzīgi elementi, pelna vislielāko ievēribu. Gollisti tur uzskata par nodevniekiem un daudzi franču ierēdņi un vadītājas personības atklāti lepojas ar savām pretritu tendencēm.»

«News Chronicle» līdz ar to atzīst, ka ne tikvien britu un amerikāņu okupētajos novados iedzīvotāji ir nostājušies pret Ruzveltu un Čerčilu, bet ka arī pārējās Afrikas zemēs pretritu tendences kļūst arvien spēcīgākas.

Dienvidafrika grib izveidot patstāvīgu kuģniecību

DNB. Vīgo, 15. janvārī. Dienvidafrikas satiksmes ministrs Sturroks nesena publicējis ļoti interesantu plānu par Dienvidafrikas pēckara mērķiem. Pēc «Times» ziņām ministrs paskaidrojis, ka Dienvidafrikai jākļūst par visa Afrikas kontinenta materiālas centra. Dienvidafrikai esot materiāli un darba spēks, lai trūkstot vienīgi kuģu un transporta līdzekļu, ar ko šīs preces nogādāt patērētājiem. Pirmā kārtā Afrikas piekrastē nepieciešama regulāra kuģu satiksme, kas Dienvidafrikas preces apmainītu pret pārējo Afrikas zemju jēlvielām. Britu kuģniecības sabiedrības nākotnē nespēšot šos uzdevumus veikt Britu sabiedrības pagātnē gan darījušas Dienvidafrikai daudz laba, bet šodien tām esot cits darba lauks, no kura tās nespējot atteikties. Tas aizkavējot britu sabiedrības uzturēt Dienvidafrikā nepieciešamo piekrastes kuģniecību. Tamdēļ šī transporta satiksme jāuzņemas Dienvidafrikas valdībai, vai kādai privātai kuģniecības sabiedrībai.

Šo plānu realizācija neapšaubāmi nodarīs britu metropoles kuģniecībai smagus zaudējumus. Karām ieilgstot Kanādā, Austrālijā un Dienvidafrikā ceņš radījis patstāvīgas tirdzniecības flotes, tā padzenot britu metropoles tirdzniecības floti no pasaules jūrām.

Indijas labības klēti valda bads

DNB. Bankoka, 14. janvārī. Indijas pārtikas jautājumu kārtotājs Rads ieradās Lahorē. Savas viesošanas laikā viņš mēģinās pastieidzināt kviešu iepakumus Pendžabas provincē. Ar to briti cer vājināt pārējās indišās provincēs valdošo bada postu. Šinī sakarā tomēr jāievēro, ka bads valda pat atsevišķās Pendžabas provinces novados, kaut arī Pendžabā vispār uzskata par Indijas labības klēti. Bada postu Indijā izsauce tas, ka briti savārt vajadzībām izveduši no Indijas ārkārtīgi lielus labības krājumus, pilnīgi neļēvojuši vietējo iedzīvotāju interese.

Jaipāna iekarojusi neuzvaramas pozīcijas

DNB. Tokija, 15. janvārī. Informācijas ministrijas vadītājs Tomokasu Horī nupat sniedza paskaidrojumus par agrāk ZASV vēstnieka Jaipānā Grjuva grāmatu «Ziņojumi no Tokijas». — Nerunājoties uz to, ka vēstnieks ir izteicies ļoti atzinīgi par Jaipānu, daudz ko svarīgu viņš tomēr ir noklausījis un tieši šis noklausītais pierāda, ka amerikāņu kara plēnīte nav jāgas. Grjuvs paskaidrojis, ka britu un amerikāņu gaisa operācijas skarot Jaipānas vājākās vietas. Pašreizējā gada laikā Jaipāna tomēr kļūstīs neuzvaramas pozīcijas un viņu punktu viņai vaļs nav. Jaipāna agrāk anglo-sakšu blokādes loka atsevišķos gredzenus ir pārvērtusi Jaipānas ofensīvo un defensīvo operāciju izvirzītos atbilstošos punktos. Jaipāna neuzveicamā pozīcija kļūst dienu no dienas jo spēcīgāka. Šī cietokšņa aizsargi nesaraucjami saīsu salīstīti un vienoti Jaipānas tautā izaug par varenu spēka faktoru. Jaipāna ilgā gadu slūtu laikā ir sasniegusi augstu sociālu un kultūru pakāpi un revolūcija Jaipānā neesot iespējama, jo visu šo gadsimtu laikā Jaipānas tautā un viņas politiskā vadība ir bi-

jusi ļoti viengabalaina un nedalāma vienība. ZASV tautai neesot viegli tagad atzīt, ka visi amerikāņu centieni padziļināpus no Zalamanu salām ir beigušies ar lieliem kuģu, lidaparātu, tanku, karavīru zaudējumiem, un ka ZASV vairs nespēj sakaut pat vislielāk izvirzītos Jaipānas atbaltas punktus.

Kādam nolūkam ZASV tauta ziedo šīs milzīgas summas, kamdēļ tā pacieš visas ar karu saistītās grūtības un ierobežojumus un dzīves standartu pazemināšanos.

Jaipāna aizliedz britu un amerikāņu mūziku

DNB. Tokija, 14. janvārī. Ar iestāžu rīkojumu visā Jaipānā nekavējoties aizliegta ziemeļamerikāņu un britu mūzika. Galveno vērību japāņu iestādes piegrīzījis pilnīgi dzeša mūzikas likvidācija.

Valdības informācijas birojs vienlīdz publicējis nākotnē aizliegto ziemeļamerikāņu un britu skaņu plašu sarakstu.

kamdēļ tā ziedo savus karavīrus? Vai vienīgi tamdēļ, lai apmierinātu lieluma manijas apstāstā Baltā Nama diktatora godkāri. Kamdēļ ZASV tautai jācienās ar tādu pretinieku kā Jaipāna. Tās zemes, ko Jaipāna iekarojusi, agrāk piederēja britu kuņģiem un Jaipāna tās iekaroja vienīgi tamdēļ, lai atdotu viņas to istaigiem īpašniekiem. Austrumāzijas tautām, kamdēļ ZASV tautai grib cīnīties par šo zemju atgūšanu, ja uz to pat vislielākajā nākotnē nav ne vismazāko izredžu.

Jaipāna aizliedz britu un amerikāņu mūziku

Saraksts aptver vairāk kā 1000 skaņu plašu. Valsts policija visā Jaipānas teritorijā jau saņemusi attiecīgus rīkojumus. Plašu nodošanas pienākums uzlikts ne tikai mūzikāliju tirgotājiem, bet arī privātajiem īpašniekiem. Nākotnē varēs iegādāties vienīgi vācu un itāļu skaņu plaketes.

Idens grūž Angliju negodā

Pēc angļu ārlietu ministra izteicieniem, Lielbritānija nedomājot, ka pretēji pasaules uzskati būtu par iemeslu, lai pēc kara nesadarbotos ar boļševikiem. Gluži otrādi, pēc Idena domām labākā bāze nākamajai Eiropas politikai esot sadarbība Lielbritānijas ar Padomju savienības starpā, kas balstās uz britu-boļševiku savienības līgumu, kurš paredz divdesmitgadīgu sadarbības nosau. Ja ietirz valsts viru runas, nevilus vienmēr jānotā pēc viņu motīviem un mērķiem. Šai gadījumā šķiet, ka Idena izteikieni vedami sakarā ar otrās frontes izpildīšanu, jo pēc boļševiku militāro aprindu domām notikumi Ziemeļāfrikā tik pat kā nemaz nav atslodzojuši padomju frontē. Tāpēc Idens grib boļševikiem izteļot par drošu lietu nākotnē to sadarbību, kas tagad īsti labi nesokās.

Londonā kāds angļu laikraksts izteicies cerībā, ka Idena runa būšot uzbrudinājums Eiropai, protams angļiem labvēlīgā garā. Tādēļ reakcija, kāda izpaudās Eiropas presē, Londonā drīkstētu būt pārsteigums. Spāņu laikraksts «El Norte de Castilla» Valdoldidā raksta, ka neesot vis runa par to vai šo karu uzvarēs Vācija vai Anglija, bet gan par to, vai Eiropa un pēc tam visa pasaule tiks boļševizēta. Nevienis cilvēks tam nelicot, ka Anglija dooties palstā Spānijai cīņā pret boļševismu. Zviedru avīze «Kalmars Laens Tidningen» raksta, ka spiediens, kāds bija jāizcieš Somijai, tad vērsītoles pret viņu zemi. Un pazīstamais turku žurnālists Jaltēns izteicies «Jeni Sabah» slejās, ka nerunājoties uz to, ka pēckara problēmas vēl tālu nav atrisinātas. Idena runa tikai varot palielināt rūpes par to.

Šim trim avīžu balstītu vārtu pievienot daudzās citas, līdzīgas Eiropas preses domas. Tas rāda, ka Eiropa, sākot no Turcijas, līdz Spānijai un tālāk, līdz Zviedrijai, Eiropas situāciju novērtē gluži citādā, kā to dara Idens. Donra, ka pēc vārbūtējis Anglijas uzvaras tā grib cieši sadarbīties ar Padomju savienību, pēc Eiropas žurnālistu uzskatiem, kas taču izteici tikai to, ko domā lielākā daļa no viņu tautiešiem, skaidri rāda, ka Eiropa praktiski

vairāk vai mazāk tiks nodota boļševikiem. Zem, sākot no Somijas, pāri Zviedrijai, Vācijai un Itālijai, kā arī tām, kas atrodas uz austrumiem no šīs līnijas, šāds liktenis būtu drošs. Un ar lielu ticamību jāpieņem, ka tas piemēklētu arī tās zemes, kas atrodas uz rietumiem no minētās līnijas.

Angļu ārlietu ministrija lalkam domā, ka boļševisms, sakarā ar tā sadarbību ar Angliju un Ameriku, tā sākot ir zaudējis savu iedīgumu, ka tas kļuvis tikai par radikālāku demokrātijas izpausmi. Turpretī līdz ar mums visā Eiropā un arī Anglijas plašākās aprindās boļševismu arvien uzskatī par visu Eiropas tautu patstāvīgas dzīves un kultūras iznīcinātāju. Lielbritānijas cieši sadarbībā ar Padomju savienību Eiropas zemēs nav guvis angļu cerēto reakciju. Šis sadarbības dēļ Eiropas tautas arvien vairāk un vairāk novērtē Lielbritāniju par sava Nistamāka neaiznieka — boļševisma sabiedroto un līdz ar to arī par pašas Eiropas leinaidnieku.

Dāvanas cīnītājiem

I. Apliecinot pateicību karavīriem — frontes cīnītājiem. Daugavpils apriņķa iedzīvotāji šīs dienas nodeva bagātīgus ziedojumus ievainotiem karavīriem visās Daugavpils kara slimnīcās.

Tautas Palīdzības Daugavpils pagastu iecirkņi savākuši 225 pacinas, 274 divieļus, 104 pārus cimdus, zeķu un autu, 3 kaklaautus, 30 100 papirosu un 10 pac. tabakas. Gandrīz katrā dāvanu saņēmti starp daudzām citām mantām bija arī pāris cimdus un zeķu. Daju no šīm saziņotām mantām Ziemsvētkos nodeva latviešu brīvprātīgajiem karavīriem un citiem lielās cīņas līdzgaitniekiem.

Arī pagastu valdes rostiņi piedalījušās šajā ziedojumu vākšanas akcijā. Caur pagastu valdem nodots 515 kg spēka un galas, 50 kauti putni, 41 kg sviesta, 61 kg desu, 82 sieri, 11 kg cepumu, 1807 olas, 40 300 papirosu, 1 pac. tabakas, 13 kg dažādu produktu, 260 pāri cimdus un zeķu, 76 divieļi, 35 citi silti apģērbi, 91 kabatas lakatiņš.

Šie ziedojumi Jaungada dienā nodoti vācu ievainotiem karavīriem.

ZIEDOJUMI LATVIEŠU BRĪVPRAŅĀJĀJIEM KARAVĪRIEM

I. Daugavpils apriņķa vecākā pārvaldes rīkotāja Ziemsvētku egļites vakarā Darba pārvaldes vadītāja Lehmann'a ierosināti, sarīkojuma goda vieni un dalībnieki saziedoja RM 663. Prāvo naudas summu pēc novada komisāra H. Rieckena norādījuma nodeva Latviešu brīvprātīgo organizācijas Latgales novada komitejai.

Vecā klostera spiegi

(8. turpinājums).

No ierēbūša čekistu virsnieka stāstojumam Aivols Pusta noprot, ka viņi ir samainījuši ar kādu profesionālu robežpārgājēju, kurš par ailižību Igaunijas brīvvalsts laikā medzīs nelegāli pāriet Igaunijas — Padomju savienības robežu, pildot dažādus kominterna uzdevumus.

Aivols Pusta necenšas izdibināt šī prapratuma sīkumus. Viņš jūtas laimīgs vienīgi no izredzēm vien tikt no šīs bagās vietas iespējami tālāki.

Ceklistu virsnieks sāk stāstīt par kādu vecu kolchoznieku, kurš esot pirmais pazinis seno, nopelnītiem bagāto boļševiku pagrīdes darbinieku. Beidzot čekists izteic vēlēšanos aizbraukt pie šī vīra uz kolchozu, kur varēšot pēc sirds patikas paplāpāt par veco, seno laiku notikumiem.

Aivols Pusta nojauš, ka savu šdu atļūjot, viņu par boļševiku pagrīdes darbinieku — nelegālo robežu pārgājēju — iztēlojis kopā ar viņu uz cēla aizmurtālais veicis krievs. Tāpēc viņš cenšas par katru cenu izvairīties no satikšanās ar šo cilvēku. Šī līkšanās viņiem abiem atkal var izvērtēties liktenīgi bīstama.

Aivolam Pustam ar lielām pūlēm izdodas čekistu atrunāt no viņa nodomātā kolchoza apciemošanas.

Kad jau gāļīgi noreibūšais čekists dzēruma skurbumā sāk runāt mullēbas, Aivols Pusta no pārrējiem robežpunkta apsarzē laudis uzziņ, ka pagalmā jau ilgāku laiku gaida automašīna, kuras šoferim uzdots viņu novest līdz Leningradai.

Daudz neprātodams, Aivols Pusta iekāņi it kā pašā liktenā sūtiļā vieglajā automobilī un nākošā dienā nebraucēti iebrauc Leningradā.

ZIDIEM PRIVILEĢIJAS — PĀRĒJĀM TIKAI PIENĀKUMI BEZ TIESĪBĀM

Leningradā valda neiedomājams apjukums un dezorganizācija. Ielas un lau-

kumi ir spēkratu un pajūgu sabīvēti. Šos satiksmes līdzekļus satiksmi regulējošie miļiči novirza no galvenajām satiksmes artērijām uz blakus ielām, kur tie satrēgsi. Drīzi vien visa satiksme šai milzu pilsētā ir paralīzēta.

Aivols Pusta ir laimīgs, kad šoferis paziņo, ka tālāk braukt nav iespējams.

«Nekas, biedri,» saka igauņš. «Tagad atradišu visu vajadzīgo. Ceru, ka laimīgi nokļūsiētpakal.»

Aivols Pusta ir šķietami atkal brīvs. «Bet cik ilg?» viņš nodomā un noprot, ka tagad jārikojas uzmanīgi un piesardzīgi, lai atkal nekrīstu čekistu gūstā.

Pie kāda reklāmu staba drūmējās ļaudis. Tur ir izlikti dažādi paziņojumi un rīkojumi. No tiem noprotams, ka vācu armija nav no pilsētas tālu. Uzsaucumi par «revolūcijas sūpuļa» sargāšanu, kā arī Pēterpils civiļo iedzīvotāju norīkojumi pilsētas nocielinājumu celšanas darbos pavēsta to, ko noklusē ziņojumi no frontes — Leningradai tuvojas uzvarošā vācu armija un ik mirkli tā var būt jau Leningradas pievārtē.

Šai uzsaucumu mudžēklī Aivols Pusta pamana kādu rīkojumu, kas attiecas tieši uz viņu. Tas ir kāds paziņojums Baltijas apgabala kara bēgļiem pietieklieties pēc uzdotās adreses.

«Visārtīgi tagad būtu uzdoties par kara bēgli,» nodomā nejausi Leningradā nokļuvušais igauņš un nolemj uzmeklēt bēgļu pietiekšanās punktus.

Tur drūmējās lielāko tiesu židi. Arī pietiekšāos punkta darbinieku lielākā daļa ir židi. Viņi vispirms uzklauss savu tautiešu žēlabainos lūgumus un nokārtu viņu vajadzības un vēlēšanās. Pa lielāku tiesai židi saņem zīmes ar privātvizoku adresēm, kur viņi pagaidām var apmesties uz dzīvi.

Turpretim lietuvjiem, latviešiem un igauņiem, kuri gan šeit redzami ļoti mazā skaitā, liek uz vietas piepildīt kādas

gapas anketes jautājumu atbildes ailes. Šādu anketes blanketi fedod arī Aivolam Pustam. Tur jāaibild tuvu pie simts jautājumiem. Sākot ar neiztrūkstošo sociālo izeelšanās un ziņām par vecākiem, braļiem un māsām un beidzot ar paša politisko nostāju un sīku darbības aprakstu boļševiku un priekšboļševisma valdīšanas laikā.

Pārplūdušās telpās nav vietas, kur šīs anketes vārtu izpildīt. Visus brīvos galdus un krēslus aizņēmuši paši biroja darbinieki, tāpēc kara bēgli dēvējamās ap šiem galdiem ar neizpildītām anketēm listēm rokās un vēlti šķiē laiku ar mēģinājumiem legūt kādus paskaidrojumus par pagaidu apmešanās iespējām Leningradā.

Tuvojas jau vakars, kad bēgļu reģistrācijas punkta ierodas kāds komisārs. Viņš sapulcinā visus bēgļus vienkopus un sāk garu aģitācijas runu.

Revolūcijas iekarojumi esot apdraudēti, tāpēc visiem esot jāpiedalās kopējā aizsardzības darbā. Esot nolemts no bēgļuvīriešu vidus komplektēt aktīvas militāras vienības. Arī vecākiem cilvēkiem, sievietēm un pat bērniem būšot jāiesaišās kopējā aizsardzības organizēšanas darbā.

Bēgli, kuri vidū ir arī viens, otrs boļševiku piekritējs, zīmīgi savā starpā saskatās.

«Kad nolemts šīs aktīvās militārās vienības dibināt?» jautā kāds no bēgļu vidus.

«Nekavējoties. Šodien pat,» skan atbilde.

«Daudzi mūsu biedri un biedrenes jau saņēmuši atļaujas pagaidām apmesties uz dzīvi Leningradā un tie jau ir aizgājuši. Vai arī viņiem nekavējoties būs jāstājas aktīvās militārās vienībās un jāiesaišās kopējā aizsardzības organizēšanas darbā?» skarbi jautā kāds no bēgļiem.

Šis jautājums rāda saspīlētu, elektrizētu atmosfāru nevien bēgļu vidū, bet par to sāk uztraukties arī židi — bēgļu reģistrācijas punkta darbinieki. Neapšaubāmi jautājums ir vārst pret tiem židiem, kuri saņēmuši apmešanās zīmes, jo ne-

viens ārietis tādas nav saņēmis. Arī pašlalk reģistrācijas punktā nav redzams nevienš bēglis — žids.

«Kas šo jautājumu uzstādīja? Lai viņš iznāk laukā no pūļa,» ķērcosā balsi kliez kāds biroja darbinieks — žids.

Neviens no pūļa neizkustās.

«Biedri! komisār! Zem bēgļa maskas šeit ir ielavījušies spiegi un diversanti! Jūs redziet, ka nevienš neatsaucās un arī pārējie negrib izdot kontrevolūcionāru.»

«Kas par lietu?» nesaprot notiekošo komisārs. «Tiešām, nekur nesaredzu nevienu kontrevolūcionāru uzstāšanos.»

Iedrošināts no komisāra bezpartejiskās nostājas vismaz šai jautājumā, no bēgļu vidus atdalās kāds drošāks vīrs.

«Šo jautājumu es esmu uzstādījis. Esmu pats Igaunijas kompartijas biedrs un no atbildības par saviem vārdiem nevaizdos. Bet arī man uzkrīta, ka biedri židi izdeva apmešanās atļaujas Leningradā tikai saviem tautiešiem un nevienš no pārējiem tādas nav saņēmis. Vai tiešām mūsu socialistiskajā tēvijā šķiro laudis pēc tautībām?»

Židu vidū izceļas vesela protesta vētra. Viņi kliez un žestikulē viens par otru skatāki un draudošāki. «Kontrevolūcionārs! Diversanti! Spiegi!» skan draudi pret pārdrošnieku no visām pusēm.

Bēgli, manāmi samulsuši, kļūst. Klūsē arī komisārs. Redzams, ka pret židu privilēģijām viņam nav drosmes cīnīties. Viņš aprobēžolas vienīgi ar norādījumu izturēties klusāki un disciplinētāki.

No blakus istabas iznācis kāds likdoģunāis žids. Viņš kļūst saucukstās ar kādu židieti no biroja darbinieku vidus un tad dod zīmi trokšņojošiem židiem aplūst.

«Biedri! viņš iesāk runu, kurā līdzīga prokurora apšūdzības runal.

«Šis cilvēks uzdodas par komunistu partijas biedri. Viņa izturēšanās turpretim liecina pretējo. Iespējams, ka arī spiegi un diversanti var iekļūt mūsu vidū bez kompartijas biedru maskas. Es visnklātesošo vārdā prasu šī cilvēka apciemošanās un viņa darbības noskaidrošanu likumīgā tiesas ceļā.»

(Turpinājums sekos.)

Cūkaušu diena

Mūsu senču ticējums un parāzās lie-
la vērība pievērsta dažādām dievībām —
labiem gariem, kas savā aizgādā pēmuši
atsevišķus māļopus un lauku kultūras.
Tā ūsiņš tapus par zirgu un blū aizgād-
ni — patronu, Svecis gādā par govīm,
Metenis par līniem, Jumis — par lauku
ražu. Tāds nraļopu patrons ir arī Tenis,
kas saukts arī par Tenisu, Tanni, Tuni,
Cūku Teni un Cūkausi. Teniss savā aiz-
gādā pagomīs saraino cūku saimi un rū-
pējās par šīs saimes veselību, vaislu un
ražu.

Pēc dažādiem aprakstiem Teniss attē-
lots kā mazs sirmš vecītis, kas mitinā-
jies aiz cūku aizgāda griestu stīgas. Pēc
kāda cita attēlojuma tas esot riebigš pun-
durs, kas gulot ieracies salmos uz cūkšķīts
augšas vai mājās bēniņos. Tenisa diena
— 17. janvārī šis pundurs nepamanīti no-
lienot saimes istabā, lai noskatītos, vai
laučis arī viņu pieminēšot sēžoties pie
svētku aizāda un daudzinašot attiecīgās
dziesmās.

Šai dienā visas parāzās un izdarības
saistās ar cūkas pusgalvu, no kā arī pats
galvenais dabūjis zīmīgo vārdu.

Lai iegūtu cūku patrona labvēlību,
tad šai dienā nedrīkstot aizmirst, Tenisa
grūdieni (zīdēni) ar cūkas pusgalvu. Tā-
pēc tēvu laikos Tenisa dienas priekšvakarā
katrā latviskā sētā pietās stampoja
miežus un iemēra pupas Cūkausa grūde-
niem. Tenisa dienas rītā saimnieks vai
saimniece sataisījās uz Tūnņa dzīšanu un
izvēlējās palīgus-kārdjus. Dzinās uzka-
pa ēkas bēniņos, bet pie cūkas nostājās
kārēji ar tukšu maisu.

Kad tumsajos bēniņos dzinējs bija pie-
tikkoši trokšņojis un Tūnņa baidījies, tad
viņš uzsauc maisa turētājam, lai nupat
sagaidot trenkāt. Šai brīdī dzinējs ie-
svieda maisā cūkas pusgalvu, bet tai pa-
kal turētājiem centās uzšaut kipi salta
ūdens. Maisā pareizi iesviestā pusgalva
un labi tēmētā ūdens salta esot zīme, ka
nākamā gadā cūkas labi izdošoties. Cū-
kas pusgalvu ielika podā un vārīja ar
grūstiem miežiem un pupām. — Kad
aizāds jau kūpēja galdā, saimnieks vai
saimniece stājās pie galas sadalīšanas.

Pats saimnieks dabūja miksto vaiga
gabaliņu un arī šņukuru, ja saimē nebija
neviena saimnieka bērns, kas taisītos iz-
skoloties par skrivelī vai skolmeistaru.
Ja tās tomēr bija, tad tas dabūja šņuku-
ru ar novēlējumu tikpat labi iemācīties
rakstu mākslu, kā to prastu cūka rokot
tiramā. Pēc šņukura notiesāšanas skrims-
ļu nodeva nākamam cūku ganam, lai tas
pirmo reizi izlaižot cūkas ganības to zemē
aprokot. Tad cūkas labi ganoties un
nezogoties kartupeļos un rāceņos. Ganam
bija jāpamierinājas ar cūkas kājām. Pēc
galas noskrubināšanas kauliņus sameta
cūku aizgādā, tad cūkas labi barojoties.
Galveno kumosu — cūkas ausi dabūja
cūku saimniece, jo viņai visvairāk rūpēja
cūku saimes veselība, vaisla un raža.
Senči arī ticējuši, ka Tenisa vakarā va-

riņas klīmpas atnesot raibus sivēnus, kas
labi barojoties.

Cūkaušu dienā nedrīkstot aizmirst arī
tādās lietās un izdarībās, kas varētu sa-
gandēt Tenisa cūku laimi. Tāpēc Teni-
sa dienā saimniece nedrīkst cilāt ska-
lus, lai cūkas nepaliktu kaulainas. Teni-
sa dienā vārīti un ēsti zirņi un putrainu
biezputra veicinot cūku slimību — put-
rainu kaiti. Ja cūkas pusgalvu ēdot pie-
kožot maizi, tad cūkas vasarā zogoties
rudzos. Ja Tenisa dienā lāpūt zēķes,
cimdus vai pastalas, tad cūkas vasarā
aplām rokoties.

Tenisa vakarā saimniece kāro zināt,
kā nākotnē cūkas labi izdosies. Viena pa-
ņem sīki sagriešus galas un maizes gaba-
liņus, ko saliek rindā uz cirvja kāta. Tad
pasauc suni un gaida, ko suns sagems
pirmo — galu vai maizi. Ja suns kuras
pie galas, tad tā ir zīme ka cūkas labi iz-
dosies un būs labs galas gads. —

Cūkaušu dienu nobeidza ar «cūkganu
danci» kroģu un dziesmām par cūkām un
sivēniem. Lūkimi un jautri pavadīts Teni-
sa vakars pēc senču ticējumiem nesot
laimi cūku aizgādā. Tāda cūku laimes
neseja esot arī vizināšanās un dziesmas:

Ak tu, cūku Tenispi,
Tavi skaisti sivēniņi,
Cili melni, cili raibi
Baltajām līpiņām...

Ir kāda leģenda, kas Tenisa cūkas
pusgalvu mēģina saistīt ar ticības tēvu
Mārtiņu Luteru un velna parādīšanos cū-
ku ģimī. Tas it kā esot noticis Tenisa
dienā 17. janvārī. Latviskais Teniss, lie-
kas, par cūkām valdījis jau sen pirms
Lutera laikiem un tāpēc cūkas pusgalvai
nevar būt nekāda sakara ar Lutera «vel-
nu cūkas ģimī.»

A. Melnalksis.

Slidas — akmenslaikmeta cilvēku izgudrojums

V. Viens no iemīļotākām ziemas sporta
veidiem ir slīšana. Kā satiksmes li-
dzekli slidas izlieto ļoti reti, labāki sakot
nemas, jo slīdām ir nepieciešami gludi,
bezniega ledus laukumi, kādi dabā ir ļo-
ti reti sastopami.

Interesanta ir slīdu izcelšanās vēsture.
Spriežot pēc dažiem izrakumiem, slidas
bijušas pazīstamas jau akmens laikmetā.
Aizvēstures cilvēkam slidas bijušas viens
no ievērojamākām satiksmes līdzekļiem.
Mūsu senči gareniski pāršēla ziemeļ-
brieža vai zirga kaulu, ar dzīslām un da-
zādām dabā atrodamām sāļēm — šo rīku
piestiprināja pie kājām, un ar viņas at-
balstu izmantoja pļaušos ledus laukus kā
satiksmes ceļus. No dažiem izrakumiem
var spriest, ka akmens laikmeta cilvēki
kaulu slidas izmantoja medībās Zverus
sadzina uz ledus, ātrā skrējienā tos ielen-

ca un no neliela attāluma tos vieglī neme-
dija.

Cilvēces attīstības gaitās šis pirmais
ātrās satiksmes līdzeklis pamazām aizmirst-
sās un vienīgi kā izpriecens veids tas no pa-
audzes uz paaudzi cauri dažādiem attīstī-
bas posmiem ir nokļuvis līdz mūsu dienā-
m tērdaud slīdu veidā. Viduslaikos slī-
das bija pazīstamas zem soļu kurpju no-
saukuma. Toreiz slidošana drīzāk atgā-
dināja sološanu, nekā skrējēšanu un slī-
nāšanos. Eirōpā vēl 17. gadu simteni lie-
toja kaulu slidas, lai gan jau toreiz dzī-
ja jau bija ļoti pazīstama. Vēlāk grūtāki
aprādītajām kaula vietā sāka lietot vieglā-
ki un ērtāki izveidojamās koku slidas.
Koku slīdās ievietoja dzelzs stienīšus un
tā radās moderno slīdu priekšteči. Šādas
slīdas vispirms sāka lietot Holandē, pēc
kam tās ievēda Vācijā. No Holandes slī-
das Pēteris Lielais ievēda arī Krievijā.
Pamazām slidas kļuva pazīstamas visā pa-
saulē. Sākumā slidošana bija tautas iz-
priecens veids. Parasti zem slidošanas no-
saukuma saprata aizādu un pat dzīves
zem skaidrām debestīm, kur netrūka ne
cepešu, ne siltu dzērienu, ne mūzikas un
dejas. Pamazām izveidojās arī ledus spē-
les: parastākā spēle bija koka bumbas
dzīšana. Tā dzīma ledus hokejs. Radās
arī gargabalu sacīkšu skrējieni. 1742. gadā
nodibinājās pirmie slīdskrējēju klubi.
Kā no šo klubu grāmatu atzīmēm red-
zams, gargabalskrējēju rekords bijis 24
km 48 minūtēs. Šis sports bija turīgi un
dīcillīgi priekšrocība, tādēļ tautā ledus
sports vēl ilgi neieviesās. Slidošana par
tautas sportu Vācijā izveidoja Goethe un
Herder's. Viņi abi bija kaislīgi slīdskrē-
ji un šai sporta disciplīnai pievērsās arī
jaunatni. Slidošana ligu laiku skaitījās
par piedauzību sievietēm. Par vispārēju
ledus sporta sākumu var runāt tikai sā-
kot ar 1860. gadu, kad sportam pievēr-
sās arī sievietes. Līdz ar to strauji sāka
attīstīties daļslidošana.

Tagad slidošanas sports ir viens no po-
pulārākām ziemas sporta veidiem. Šo
sportu vienlīdz labi var piekopt kā sie-
vietes tā arī vīrieši un tagad slido visi,
— veci un jauni.

Rit slēpotāju izbraukums

S. ACS «Atpūla un dzīvotprieks» rū-
pejoties par strādnieku svētdienas atpūtu,
paredzējusi rīkot svētdienas slēpotāju iz-
braukumus. Pirmāis izbraukums notika
rit Izbraukuma dalībniekiem sapulcē-
nās plkst 9 Skautu laukumā, Jaunbūrē.
Izbraukums vadīs slēpošanas speciālists,
gādājot nevien par patikami pavadītu
svētdienu, bet apmācot izbraukuma dalīb-
niekiem arī slēpošanas noslēpumus. Tā-
dēļ katram strādājošam, kam vien pie-
ejami slēpošanas piederumi ieteicams iz-
braukumos piedalīties.

Dzimtenes ziema

(Slēpotāja piezīmes)

izlien no baltās birzs kļusuma, pieberot
apkārti rozātiem ziedu brīnumiem.
Tas ir Dzimtenes ziemas rīks... Dzīji jo
dzīji sniega iegrūmušas lanku mājas; mē-
rē dus abēldzērs, bet vecās liepas galā
vietuļi sēro starķa pērklis... No dzīvo-
jamās ēkas skurstēpa pret debēsim ceļas
dūmu strūklā, bet visapkārt, cik acis vien
tālu spēj skatīt, valda miers. To stāvi un
raugies un sirds tev klusi gavīle: krāšņa
un varena tu esi mana tēvu zemel...

ZIEMAS PRIEKŠ

Vispopulārākais ziemas sporta veids ir
slēpošana. Blokus vīriešiem, arī sievie-
tes kļuvušas rosīgas slēpotājas, piedaloties
nevien svētdienas izbraukumos, bet
arī slēpošanas sacensībās.

Zanis Klētiņš.

Aleksandrs Ancāns.

Iedvesmotājs gars

Kad tevi jauzu, dienas raiti
Kā irbites te nāk, te iet:
Man tik tad mezglot laika saiti
Un darba priekā gaiši smiet...

Kad tevi nejauzu, nav līksmes;
Skats nemierīgi tālē kļīst.
Pat ziedi, atklot tavas tvīksmes,
Kā skaudrā salā plok un vīst.

Tev vārda nav un dzīves vietas,
Tu — dailes iedvesmotājs gars.
Kad tālas kļūst šīs zemes lietas,
Skar mani tavas lāpas stars.

LIELĀ MĪLA

A. H. Tamsāres romāns

(35. turpinājums)

«Kas par nelaimēm tad tās bija?» es
prasīju, atkal sajūdam ledus ap sirdi.
«Jaunskungs esot zaudējis vietu un
brūte arī viņu pametusi.» meita atbil-
dēja.

«Vietu gan es pazādēju, bet par brūti
bēkā nezinu.»

«Nē, kundze sacīja, ka brūte arī esot
jaunskungu pametusi.» meita apstiprināja,
«un brūte bijusi tā mūsu jaunkundze,
kas nāca priekš Ziemeļvēlkiem, kundze
vēl sacīja, ka tā esot baronese.»

«Lieliski!» es izsaucos, meģinādams
lietu pārvērst jokā. «Nu, un tālāk?»

«Nu, un kundze sacīja, ka jauns-
kungs esot to baronesi dīkti mīlējis, tik
dīkti, ka skaties padarīs sev galu, ja viņu
nedabūs. Un nesot arī dabūjis, jo jaun-
kundze aizējot pie cita, protams, pie vā-
cieša. Un tādēļ mums abām, kundzē un
man, vajagot glābt jaunskunga dzīvību.
Jo kundze sacīja, ka jaunskungs nelai-
mīgi mīlot un ja tuklāt vēl sāksot bado-
ties, tad viņš katrā ziņā padarīšot sev
galu. Bet tā ir kauna lieta, ja igauņu
jaunskungs nogalinās vienas meitas dēl,
kundze sacīja. Un tā kā jaunskungs no
kundzes pašas ēdienu preti neģēmis, tad
viņa mani izmērcēja, kā man jānāk un
jārunā un kas man jādarā. lai jūs pen-
tu ēdienu preti. Ja cits nebūtu līdzējis,
tad man būtu vajadzējis sacīt vai likt sa-
prast, ka es jaunskungu mīlu un tādēļ
gribu viņu ēdināt, jo jau kādu mīl, tad
aizvien grib viņu arī barot, kā putni baro
savus bērņus. Un kad jaunskungs sāka
runāt par to pašu mīlestību, tad es
vairs neizturēju šos melus un krāpšanu.
Jaunskungs jau nevar mīlēt ne mani, ne
arī kādu citu ja viņš mīl to smuko ba-
ronesi. Tā ka viss ir meli, ko stāstīju,
viss, viss, viss. Es neesmu nekā zagus;
ne melojusi, runāju tikai to, ko kundze
pavēlēja un nesu to, ko kundze lika uz
kņijā. Pat netīru priekšautu viņu man
par nesānos laiku lika aizstēt priekšā, jo
tad jaunskungs vieglāk ticēšot, viņa teica.
Man vajadzēja izskatīties krievni muļķei

un sūnūlīgā, tad jaunskungs pieģēmošot
ēdienu. Tāda ir tā mūsu kundze. Un
kad es tad sāku raudāt, tad tikai tādēļ,
ka man bija tā jāmelo. Man bija jāsaka,
ka mans vēders nesagremo treknu barību.
Bet tie ir skaidri meli, jo man ir labs
vēders un laba veselība, es varu ēst iekšā
kaun vai koka gabalus un akmēnus, vē-
ders vienmēr ir kārtībā, un tādas karbo-
nādes, kādas es jaunskungam nesu, es
vieglī varu nolocīt divas gabalas, tas man
nekas. Lieldienās es mājās režēmu apē-
du sešas, septiņas cieti novārītas olas uz-
reiz, tas man nekas nebija. Tik labs
vēders un tik laba veselība man ir.»

«Bet ziniet, Lona,» es sacīju, jums
gan var būt labs vēders un laba veselība,
bet jūs esat tāda pati neliete kā jūsu
kundze. Tā melot, tā vāzāt aiz deguna,
tas ir velns zina kas!»

«Jā, jaunskungs, tur gan jums ir tais-
nība, ka tas ir velns zina kas,» meita pie-
krita. «Bet kundze man sacīja: Lona, es
esmu no tevīs iztāstījus cilvēku un iztā-
stīšu vēl labāku cilvēku, es beidzot tevi
vēl izdošu pie laba vīra, ja tu palīdzēsi
izglābt dzīvību jaunskungam, ko tu mīlē.
Taisni tā viņa sacīja: ko tu mīlē, it kā viņa
domātu mani sākt izdot jaunskun-
gam.»

«Bet tagad ir diezgan, mīļā Lona,» es
sacīju, «ejiet, lai es jūs vairs neredzētu
un nedzirdētu.»

«Jā, bet kā tad paliks ar ēdienu? Rit
tak es varu nest jo tagad, kur...»

«Tagad, kur viss skaidrs, ejiet pie vel-
na ar visu savu kundzī!» es rēcu. «Es
jūs negribu vairs ne redzēt, ne dzirdēt,
saprotiet reiz!»

«Tad man tomēr būs no šīs vietas jā-
iet prom,» meita teica un sāka par jaun-
raudēt.

«Ejiet Dieva miera,» es izsaucos, «lai
galis reiz tiktu ties.»

«Kādēļ tad man tādēļ jāzaužē sava
vieta, ja jaunskungs pazaudēja savu un
ja brūte viņu atstāja,» meita elsoja, «jo

ja šo divu lielo nelaimju nebūtu bijis, tad
arī kundze nebūtu spiedusi mani tik
briesmīgi melot. Kas dos maizi manai
vecajai mētei, kad es palikšu bez vietas?
Un tas ir drošs, ka es palikšu bez tās,
jo kundze man sacīja, ka, ja es par šo
lietu iedrīkstēšot jaunskungam pat ie-
priekstieties, tad viņa mani sasitīšot par
nabaģu, izdēšot pa durvīm ārā un došot
man priekš citām kundzēm tādu atsauks-
mi, ka tās man ne vīrsū splaut negribē-
šot.»

«Tad nosprāģstiet abas ar savu mā-
tī!» es teicu tikpat rupji kā iepriekš, bet
tomēr man jau sāka palikt meitas zēl,
jo acīm redzot viņa tiešām ne pie kā ne-
bija vainīga vai arī tikdaudz, ka paklau-
sīja kundzes pavēlei un noticēja viņas
jaunajiem pareģojumiem.

«Protams, kas kungiem vainas,» meita
beidzot runāja asaras slaucīdama, it
kā viņa savam liktenim jau būtu pade-
vusies, «viens spiež melot un mānīt, otrs
piestampā visu vēderu ar vislabāko pi-
ļu, bet nabaga kalpone lai cieš. Jo ja es
teikšu, ka jūs vairs neņemat ēdienu preti,
bet tie viņai tūlīt būs skaidrs, ka es visu
esmu jums izstāstījus. Turklāt, viņa vēl
noteikti saks tiecēt, ka es to esmu izdarī-
rījus mīlestības dēl, jo kāds cits iemests
man varētu būt, un tad visam būs beig-
sas, liec kaut vai auklu ap kaklu. Visu
es varētu ticēt, bet ka jūs, jaunskungs,
tāds esat, tam es neticēju.»

«Kāds tad es pēc jūsu domām īsti
esmu?» es prasīju.

«Tāds, ka neņemat vairs ēdienu preti,
» meita teica.

«Un jūs domājat, ka pēc tam, kur jūs
pati man esat visu izstāstījus...»

«Jaunskungs, tagad jau ir vieglāk est
tālāk, jo melu un mānīšanās vairs nav.
Jeb ja arī ir, tad mums kundzes priekšā,
bet ne man un kundzei jūsu priekšā.»

«Kas jūs, nelabais, zina, tiklīdz kā tik-
sit lejā, tā izstāstīs tūlīt visu kundzei,
ko mēs šē runājam,» es sacīju.

«Drīzāk lai man mēle sakalst mufā
nekā es par to kundzei kaut ko bilstu!»
meita izsauca. «Jau pati savas ādas dēl,
es to nevaru. Turklāt es jau no pašā
sākuma esmu jūsu pusē un sacīju kun-
dzei, ka ja brūte mēna...»

«Viņa jau nebija mana brūte,» es ie-
bildu starpā

«Ak tiešām nebija?» meita brīnījās.
«Tad arī tās ir meli! Viss ir meli! Bet
kundze argalvoja, ka bijusi brūte, un tā-
dēļ nevarēja jaunkundzei ne acu galā ciet.
Man atkal viņa dīkti patika un es tik
ļoti būtu gribējusi, lai jaunskungam bū-
tu bijusi tāda brūte, tikai viņa nebūtu
drīkstējusi krāpt. Un ja viņa tomēr pie-
krāpa, tad es, lūk, kundzēi sacīju, ka,
ja brūte mēna, kādēļ tad mēs to darām, mēs
tak tomēr nesam brūtes un neviena jūs
nemīlam. Bet kundze sacīja, ka bez mā-

šanās nevarot, jo jaunskungs citādi ne-
ēdot un ja viņš neēdīšot, tad esot beigās
Lona, viņa sacīja, brūle mājāja tādēļ, ka
nemēģēja, mums jāmeina tādēļ, ka mīlam,
jo mēs jau mīlējām, kad gribējām glābt
jaunskunga dzīvību.»

«Es domāju, ka arī tie ir meli,» es
sacīju. «Jums pret mani nebija ne mī-
lestības smakas, jūs tikai gribējāt par kat-
ru cenu man iedabīt savas karbonādes un
kotletes, un ja citādi nevarējāt, tad
ģēmat palīgā melus un mānīšanu, kun-
dze papriekš un jūs vēlāk. Tikai, vai
jūs man nepasacītu, kādēļ jūs nācāt man
pašam to stāstīt? Vai jūs tiešām domā-
jāt, ka es tagad sāksu est tālāk?»

«Jā, es tiešām domāju, ka jūs tagad
varbūt tomēr, ja jūs visu zināt,» meita
atbildēja. «Un zaudēt jau es vairs nekā
nevarēju, ja jūs sacījāt, ka jūs vairs ne-
ēdīšot. Jo kundze man sacīja, kad jūs
pieņēmat manu pirmo porciju, atcerieties,
kā es randāju un lūdzes, tad kundze man
ķēpi sacīja, tā, Lona, tagad lieta ir kā-
rtībā, tikai turī prātā, meit, ja jaun-
skungs vairs neēdīs, tad tā būs tava vai-
na, jo tu būsi kaut ko izplurkšķējusi vai
likusi saprast, tā ka sasvīlāšū tev ausis
un aiz astes pa durvīm ārā, jo tādu plan-
cku man ir tik daudz, ka varu ar kāju pa-
spert. Taisni tā viņa sacīja: plancku ar
kāju paspert. Nu, un kad jaunskungs šo-
dien piepēsi sacīja, ka viņš vairs neēdīs,
tad man tūlīt bija skaidrs: tagad paspers
man ar kāju. Un tad es pēdējā nelaimē
iedomājos, ka tas varbūt kaut kā līdzēs,
ja es visu smuki izstāstīšu, kā brūte mā-
nīja, kundze mānīja un es mānīju. Bet
ja arī tas nelīdzēs, tad sirds no tiem
drankiem man tomēr būs tīra, es domā-
ju, jo es esmu godīga meita, nezogu, ne-
meluju, nedz mānu. Un tagad ir jauns-
kunga darīšana, vai kundze mani kā
plancku paspers ar kāju vai ne.»

Pie pēdējiem vārdiem meita atkal
sāka raudāt. Es sēdēju un domāju,
spriedu savā nodabā visu laiku, tagad
man viss radījās jaunā gaismā. Arī kun-
dzes runas pie pusdienu galdā ieguva isto
jēgu un nozīmi. Tikai, kā viņa vareja
visu tik labi zināt? Vai tiešām pat zvi-
buļi uz jumta ēvina par mīlētājiem?
Vai viņa izlasīja mūsu noslēpumus no
mūsu uzvesānas, vārdiem, skatiem, smai-
diem, nosārkāšanas, amulsūma un beid-
zot pat no klusēšanas? Jeb vai arī aiz
tā kaut kas slēpās, kad meita runāja par
brūti, kas mēna? Vai arī te patiesībā
bija tikai krāpšana? Es negribēju tam
ticēt, bet es sāku tam ticēt un tā pašā
laikā joties bezgalīgi naivs un muļķis.
«Vīrieši ir lieli bērni,» man ienāca prātā
namātes iemīļotais izteiciens.

«Vai tad tagad tiešām ir beigas?» mei-
ta beidzot prasīja un iztraucēja mani no
domām.

«No manas puses gan, Lona,» es at-
bildēju.

(Turpinājums sekos)